

Tre för Sverige nya storfjärilar (Macrolepidoptera) funna i Falsterbo

MAGNUS WEDELIN

Wedelin, M.: Tre för Sverige nya storfjärilar (Macrolepidoptera) funna i Falsterbo. [**Three to Sweden new Macrolepidoptera found in Falsterbo**] – Ent. Tidskr. 119 (1):29-34. Lund, Sweden 1998. ISSN 0013-886X

The peninsula of Falsterbo is the most south-westerly outpost of Sweden, known to many for the large numbers of migrating birds. However very little is so far known about migrating moths reaching this part of Sweden, the main interest has until now been drawn to the Sandhammaren-area in the southeast of Skåne. On the 15th of October 1995 one specimen of *Hypena lividalis* was captured on sugar. Its range includes the Mediterranean region and the moth is only found twice before in northern Europe, in Germany before 1900 and in Denmark 1966. *Melanthia procellata* is resident in most European countries except Iceland, Ireland, Norway, Sweden, Finland and the Baltic States. The Swedish specimen came to light on the 12th of August 1996 in a garden area where the hostplant, traveller's joy *Clematis vitalba* grows. Therefore there is a possibility that the species already is resident in Sweden. The third new moth is *Cryphia algae*, a species that is fairly common in the central and southern parts of Europe but is rather rare within its northern range e.g. Lithuania, Poland, northern Germany, the Netherlands and Belgium. It has never been found in Iceland, Norway, Ireland, Latvia and Estonia. The Swedish specimen came to light on the 27th of August 1996 and about the same time some migrating specimens were observed in Denmark and Britain. Also some other in Sweden rare moths are found in Falsterbo the last three years, see appendix.

Magnus Wedelin, Storgatan 8, 232 31 Arlöv

Inledning

Falsterbohalvön, som utgör Sveriges sydvästligaste utpost har sedan länge varit välkänd som sträcklokal för fåglar. Särskilt rovfågelsträcket har de senaste decennierna visats stor uppmärksamhet både nationellt och internationellt.

Ur lepidopterologisk synvinkel har halvön hittills inte rönt ett motsvarande intresse, åtminstone inte när det gäller migrerande arter. Här har intresset istället fokuserats på Skånes sydosthorn, Sandhammaren. Det ringare intresset för Falsterbo kan bero på att naturen här exploaterats hårt, detta gör det svårt för den exkurrerande entomologen att hitta ställen där insektssudier kan bedrivas i lugn och ro. Om man emellertid är beredd att ständigt konfronteras med nyfikna människor, förvisso ibland även intresserade, kan man säkert hitta ställen för gi-

vande insektsutflykter.

Den första fjärilen som åtminstone i modern tid gjort Falsterbo känt för lepidopterologer var ljusribbat gulvingfly (*Xanthia ocellaris*), som blev funnen nära kyrkan 1961 av Einar Fredriksson (Fredriksson 1963, Svensson 1967). Det var just sökande efter *X. ocellaris* som ledde till att den första rapporterade immigranten från Falsterbo upptäcktes, nämligen bredvingad sälgfotsläppare (*Nycteola asiatica*), som blev funnen här av Per Douwes och Ingvar Svensson 3.X.1962 (Douwes 1963, Svensson 1967). När det gäller bofasta arter har området runt Skanörs ljun ofta besökts av fjärilsintresserade. Från denna del kan nämnas några fjärilsarter: strecksumpvecklare (*Bactra suedana*), klockgentianafjädermott (*Stenoptilia pneumonanthos*), kartfjäril (*Arasch-*

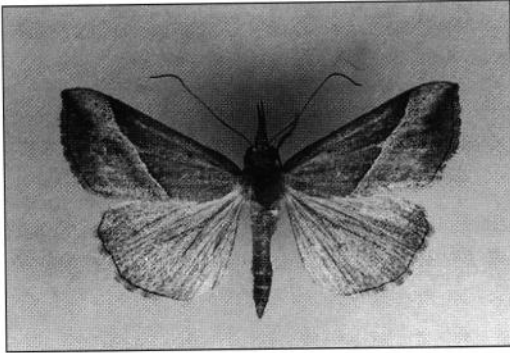

Fig. 1 Blyfärgat näbbfly, *Hypena lividalis*.
Sk. Falsterbo 15.X.1995.
Foto: Magnus Wedelin

The moth *Hypena lividalis*

nia levana), punkterad lavspinnare (*Pelosia muscerda*), ljungfjädertofsspinnare (*Orgyia anti-quoides*) och blågrått träfly (*Lithophane lamda*).

Den 3.VIII.1995 besökte jag Falsterbo tillsammans med Jacob de Maré med lampor placerade i sandklitterna. Fångstresultatet den natten blev över förväntan, det kom nämligen två nattflyarter som med största sannolikhet är att betraktas som migranter: silverlinjerat metallfly (*Autographa mandarina*) samt svartfläckigt knöfly (*Protoschinia scutosa*). Detta blev startskottet till ett mycket flitigt exkurerande i Falsterbo och resultatet har blivit många intressanta fynd bl.a. de tre nedan presenterade för landet nya arterna. Se vidare appendix.

Hypena lividalis (Hb.), blyfärgat näbbfly

Den 15.X.95 blåste en måttlig sydvind in över Skåne, och med hopp om att någon intressant fjäril skulle följt med vindarna besökte jag denna afton Falsterbo. Vinden var emellertid för stark för att det skulle gå att placera lampor vid kusten, så jag nöjde mig med att hänga ut mina glöggbaserade lockbeten. När jag vid första vittningen kom till första betet lyfte en liten fjäril, som jag först bedömde som någon art vårvecklare (sl. *Acleris*). Efter en smärre språngmarsch hamnade djuret som tur var i håven. Vid första blicken blev jag konfunderad, men ganska snart kände jag dock igen djuret från Gullanders

nattflybok, där det finns en fin avbildning (Gullander 1971). Exemplaret var mycket välbevarat. Utseendet är typsikt och arten kan knappast förväxlas med någon annan (se Fig. 1).

Vinden hade varit måttlig från syd ett par dagar innan fyndet. Dessförinnan låg ett stabilt högtryck med västliga vindar över norra Europa. Huruvida djuret kommit hit spontant eller på något sätt blivit infört är svårt att avgöra. Fynddatum stämmer anmärkningsvärt väl överens med det hittills enda danska fyndet av arten som gjordes på Bornholm 19.X.1966 (Rich 1967).

H. lividalis är att betrakta som en tropisk/subtropisk-asiatisk art med en känd utbredning från Indien och Pakistan över Arabiska halvön till medelhavsområdet. Arten är noterad från alla länder runt Medelhavet (Hacker 1989). I Europa förekommer arten reglbundet i "forna Jugoslavien", Albanien, Grekland, Italien, Frankrike, Spanien, Portugal och Kanarieöarna (Agassiz pers. medd. 1996, Berio 1991, Beshkov pers. medd. 1997, Callé 1982, Hacker 1989, Kraus pers. medd. 1996, Leraut 1991, Schmidt pers. medd. 1996, Trematerra pers. medd. 1996, Vives pers. medd. 1996). I "The Lepidoptera of Europe" (Karsholt & Razowski 1996) är arten felaktigt uppgiven från Bulgarien (Beshkov pers. medd. 1997). Ströfynd av arten har gjorts i: Tyskland, ett exemplar före 1900 (Osthelder 1925-1932), Schweiz, Zeihen 14.X.1966 leg. H.Bachmann, opubl. (Whitebread pers. medd. 1996) samt Danmark, B, Dueodde 19.X.1966 leg. O.T. Rich (Rich 1967). De nästan samtida fynden i Schweiz och Danmark talar för en spontan migration.

Fjärilen flyger i två generationer maj-juli och augusti-november (Beshkov pers. medd. 1997, Vives pers. medd. 1996). I Albanien är den funnen på varma kustlokaler på kalkgrund (Beshkov pers. medd. 1997). Larven lever på *Urtica*- och *Parietaria*-arter (Hacker 1989).

Melanthia procellata (Dup.), klematisfältmätare
1 ex. av denna mätare kom till kvicksilverlampa i Falsterbo 12.VIII.96 (Ohlsson & Wedelin 1997, Palmqvist 1997). Natten var stjärnklar men ljum, ca 16 grader. Vinden som kom från sydost var så kraftig att lamporna fick placeras i lä av skyddande träd mellan två trädgårdar.

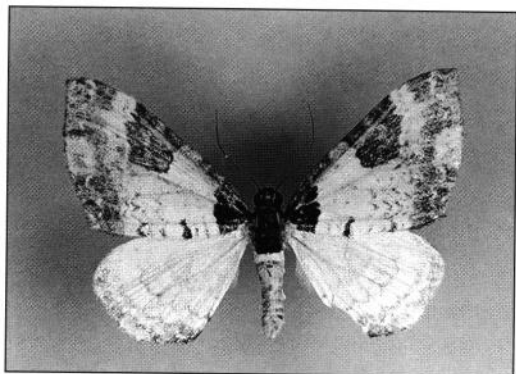

Fig. 2 *Klematisfältmätare Melanthia procellata*. Sk. Falsterbo 12.VIII.1996.

Foto: Magnus Wedelin

The moth *Melanthia procellata*

Trots temperaturen var flygningen ganska måttlig, omkring 80 storfjärilsarter noterades. Klematisfältmätaren kom relativt sent, när den upptäcktes vid 01.30-tiden hade den redan satt sig till ro vid lampan. Exemplet, en hane, var tämligen avflugit. Utseendet är typiskt, utmärkande är den fyrkantiga vita fläcken i utkantsfältet, (se Fig. 2).

Vid fångstillfället fanns ett högtryck över Finland och ett lågtryck över västra Europa. Denna vädersituation hade rått även den 10 och 11 augusti. Mellan högtrycket i öster och lågtrycket i väster bildades kraftiga sydostliga vindar. Troligast är kanske att dessa vindar fört med sig djuret från någon förekomst på kontinenten. Emellertid växer skogsklematis (*Clematis vitalba*) rikligt i flera trädgårdar i området, varför det inte kan uteslutas att arten är bofast här. Vidare undersökningar får visa om så är fallet.

M. procellata kan antagas vara en östpalearktisk art som ökat sin utbredning västerut till Västpalearktis mellersta delar (Fibiger & Svendsen 1981). Artens utbredning är från Sachalin, Japan, Korea, Amur-området och Taiwan genom Kina, Altai, Kaukasusområdet till främre Asien, Ryssland och Västeuropa och från Danmark till Medelhavet (Skou 1984).

I Europa är arten noterad från samtliga länder utom Island, Irland, Norge, Finland, Estland, Lettland och Litauen (Karsholt & Razowski

1996). I Mellaneuropa är arten utbredd och allmän upp till 1900 m höjd (Forster & Wohlfart 1981), i Tjeckien lokal och sällsynt (Jaros pers. medd. 1996), i Slovakien tämligen allmän framförallt på kalkgrund (Patocka pers. medd. 1996), i Rumänien allmän (Mihut pers. medd. 1996), i Schweiz överallt där *Clematis vitalba* växer (Whitebread pers. medd. 1996), i Italien endast de mellersta och norra delarna (Trematerra pers. medd. 1996), i Spanien endast i de centrala och norra delarna (Vives pers. medd. 1996). I Nord-europa är den mer lokal och sällsynt: I Storbritannien träffas den ofta på kalkmarker (Agassiz pers. medd. 1996). I Danmark hittades arten för första gången på Langeland 20.VI.70 i 2 ex. (Saabye 1972). Arten är här bofast och förekommer ibland rikligt. Dessutom är några ströfynd gjorda i Danmark (Skou 1984). I Nederländerna förekommer arten framförallt i sydost (provin-sen Limburg) medan den är sällsynt i de mellersta delarna, och från norra landsändan föreligger endast två fynd (de Vos pers. medd. 1996). I Belgien förekommer arten huvudsakligen söderut, norrut finns endast en observation nära Antwerpen (De Prins pers. medd. 1996). I Tyskland följer fjärilen värdväxtens utbredning framförallt i bergiga områden söder om låglandet (Kraus pers. medd. 1996, Schmidt pers. medd. 1996). I Polen är den sällsynt och lokal (Palik pers. medd. 1996).

Klematisfältmätaren förekommer i skogs-bryn, öppen skogsmark, buskmark samt bergs-sluttningar på lägre nivåer. Arten föredrar varma lokaler på kalkgrund (Agassiz pers. medd. 1996, Jaros pers. medd. 1996, Patocka pers. medd. 1996, Schmidt pers. medd. 1996, de Vos pers. medd. 1996). Fjärilen flyger i två generationer, första gen. från slutet april till mitten av juli och andra gen. från mitten av juli till början av september. Larven lever på skogsklematis (*Clematis vitalba*) från juni till september (Forster & Wohlfart 1981).

Cryphia algae (F.), grönt lavfly

Den 25 och 26 augusti 1996 sträcker sig en kallfront från NNV mot SSO över Sydsverige. Kallfronten avgränsar varm luft över Baltikum från svalare luft i Västeuropa. Denna frontsituation medför kraftiga sydvindar både den 25 och 26,

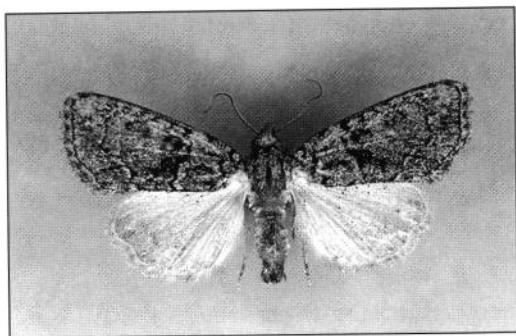

Fig 3. Grönt lavfly *Cryphia algae*.

Sk. Falsterbo 27.VIII.1996

Foto: Magnus Wedelin

The moth *Cryphia algae*.

den 27 blir vindarna svaga. På kvällen den 27 var det molnigt ca 18 grader och svag sydvind, med andra ord optimala förhållanden för fjärilsfångst i Falsterbo. Lampor och lysrör sattes upp i klitterna nära kyrkan. Dock blev flygaktiviteten inte alls i paritet med de yttre förhållandena. På det lysrör som placerats intill vägen ut i klitterna var aktiviteten rent ut sagt dålig, men bland det fåtal djur som kom till lysröret satt ett litet grönt fly som genast igenkändes som ett lavfly. Men vilken art? Bokkonsultationen vid hemkomsten gav genast svaret, djuret var det för Sverige nya nattflyet *Cryphia algae*, en mycket snygg hane (se även Ohlsson & Wedelin 1997, Palmqvist 1997). Exemplet kan antas ha förts hit med de sydliga vindar som rått dagarna innan. I Danmark fångades i fällor på Falster 2 ex 10-24.8 och på Lolland 1 ex 24-30.8 (Knudsen et al. 1996). I Storbritannien, där arten inte heller är bofast, noterades flera exemplar i augusti 1996 (Agassiz pers. medd. 1996).

Arten är utbredd i Mellan- och Sydeuropa och i Främre Asien. Norrut når den Nord- och Östersjön. Dess nordgräns sträcker sig i öster över Polen och södra Ryssland. Den sydliga arealgränsen når södra Spanien och sträcker sig österut över Sicilien och Grekland till Mindre Asien (Hacker 1989). *Cryphia algae* är funnen i samtliga europeiska länder utom Irland, Island, Norge, Estland och Lettland. Fjärilen anses som allmän i Mellan- och Sydeuropa (pers. medd

flera rapporter) men abundansen avtar norrut. I Storbritannien uppträder den endast som migrant (Agassiz pers. medd. 1996). I Belgien är den lokal och sällsynt och fluktuerande, talrik vissa år, för att sedan vara försunnen andra år, med flest lokaler i den sandiga regionen Kempen i norra Belgien (De Prins pers. medd. 1996).

Likaså i Nederländerna är arten oregelbunden i sitt uppträdande. Före 1954 var den mycket sällsynt i de södra och östra delarna, sedan försvann den helt flera decennier för att de senaste tio åren åter visa sig i betydande antal och nu verka vara under spridning (de Vos pers. medd. 1996). I Danmark har gjorts sammanlagt 12 fynd (Knudsen et al. 1996, Knudsen et al. 1997). "Hotad" är beteckningen på arten i den tyska "Rote Liste" (Blab et al. 1984). Arten är sällsynt norr om bergsområdena i Tyskland (Koch 1991), vanligare t.ex. runt Berlin (Heinicke & Naumann 1981). I Polen är den sällsynt och fåtalig (Palik pers. medd. 1996). I Litauen är den funnen i fem distrikt (Ivinskis pers. medd. 1996). Från Estland finns ett rapporterat exemplar, som dock ej kunnat återfinnas. Möjligen rör det sig om en felbestämd *C. ereprtricula* (Sulcs pers. medd. 1996). Endast ett fynd finns från Finland, Helsingfors 1963 (Mikkola & Jallas 1979).

Biotopangivelserna för arten varierar: öppna ekskogar på lägre nivå (Jaros pers. medd. 1996), fuktiga skogar (de Vos pers. medd. 1996), varma och torra flodslutningar, men även på högre sol-exponerade lokaler (Schmidt pers. medd. 1996), i fruktträdgårdar och parker (Koch 1991) samt inte alltför torra lavrika ekblandskogar (Rákosity 1996). Oftast på lägre nivåer, men åtminstone i Bulgarien upp till 1600 m (Beshkov pers. medd. 1996).

Arten flyger i en generation från slutet av juni – oktober. Larven, som övervintrar, lever av trädslavar, framförallt de som växer på *Quercus*- och *Populus*-arter. Fjärilen varierar i utseende. Färgen på framvingarna går oftast i gröna, gulgröna och bruna nyanser, där oftast inre delen av mellanfältet är mörkare än övriga vingen. Bakvingarna är gråbruna. En kontrastrik och vacker form har kant- och rotfält gulgröna och mellanfältet brunt, se plansch 9 fig. 11 i Nordens Ugler (Skou 1991). Det svenska exemplaret är moss-

grönt med ljusare inre och yttre tvärinjer samt en svartaktig skuggning i inre delen av mellanfältet (se Fig. 3), liknande det på plansch 9 fig 12 i Nordens Uglar (Skou 1991). *C. algae* påminner om *C. erepricula*, men kan skiljas från denna på att mellanfältet är smalare vid vingens bakkant (Palmqvist 1989, Skou 1991).

Appendix

Sällsynta arter som noterats i Falsterbo 1995-1997:

Eksikelvinge, *Drepana binaria* (Hufn.), brunvattrad gördelmätare, *Cyclophora porata* (L.), Klematisfältmätare, *Melanthia procellata* (D&S), åkervindesvärmare, *Agrius convolvuli* (Hb.), blyfärgat näbbfly, *Hypena lividalis* (Hb.), bredvingad sälgfotsläpare, *Nycteola asiatica* (Krul.), silverlinjerat metallfly, *Plusia mandarina* (Fr.), grönt lavfly, *Cryphia algae* (Fabr.), rotstreckat stråfly, *Photedes brevilinea* (Fenn), alträfly, *Lithophane consocia* (Borkh.), större mantelfly, *Xylena exoleta* (L.), vitpunkterat gräsfly, *Mythimna albipuncta* (D&S), vittofsjordfly, *Peridroma saucia* (Hb.), arktiskt jordfly, *Xestia speciosa* (Hb.), grönaktigt knöfly, *Heliothis virescens* (Hufn.) samt svartfläckigt knöfly *Protoschinia scutosa* (D&S).

Tack

För värdefulla upplysningar vill jag varmt tack följande lepidopterologer: David Agassiz, Stoyan Beshkov, Ken Bond, Christian A. Gibeaux, Wolfgang Heinicke, Povilas Ivinskis, Josef Jaros, Werner Kraus, Sergiu Mihut, Edward Palik, Willy De Prins, Jan Patocka, Axel Schmidt, Ivars Sulcs, P.Trematerra, Antonio Vives, Rob de Vos och Steven Whitebread. Jag vill också tacka Ingvar Svensson, Österslöv, för hjälp med adresser till ovanstående samt Haldo Vedin vid SMHI, Norrköping för upplysningar om vädersituationerna vid fyndtillfällena.

Litteratur:

Berio, E. 1991. Fauna d'Italia. Noctuidae II. Edizioni Calderini. Bologna.
Blab et al. 1984. Rote Liste (Red data book) der ge-

fährdeten Tiere und Pflanzen der BRD. Kilda-vg Grevén.

- Callé, J. 1982. Noctuidos Espanioles. Minist. Agric., Pesca y Alim. Madrid
Douwes, P. 1963. *Nycteola* (*Sarothripus*) *asiatica* Krul. funnen i Sverige. Opusc. Ent. XXVIII. Lund.
Fibiger, M. & P. Svendsen. 1981. Danske nattdommerfugle. Klampenborg (Scandinavian science press Ltd.)
Forster, W. & Th.A. Wohlfahrt. 1981. Die Schmetterlinge Mitteleuropas. Band V. Stuttgart
Fredriksson, E. 1963. *Cosmia ocellaris* Bkh. i Sverige. Opusc. Ent. XXVIII. Lund.
Gullander, B. 1971. Nordens nattflyn. Stockholm (P A Norstedt & Söner).
Hacker, H. 1989. Die Noctuidae Griechenlands. Herbiopoliaria bd. 1. Markt-leuthen.
Heinicke, W & C. Naumann. 1981 Insektenfauna der DDR: Lepidoptera-Noctuidae. – Beit. Ent. Band 31. Hft 2. Berlin
Karsholt, O. & J. Razowski. 1996. The Lepidoptera of Europe. A Distributional Checklist.-Apollo books
Knudsen, Kr. et. al. 1996. Fund af storsommerfugle i Danmark 1995. Tillaeg til Lepidoptera bind VII nr.1. Kbenhavn
Knudsen, Kr. et. al. 1997. Fund af storsommerfugle i Danmark 1996. Tillaeg til Lepidoptera bind VII. nr 3. Kbenhavn.
Koch, M. 1991. Schmetterlinge. 3 Aufl. Neumann vg. Radebeul.
Leraut, P. 1991. Les papillons dans leur milieu. Bordas.
Mikkola, K. & I. Jalas. 1979. Suomen Perhoset. Yököset 2. Otava.
Ohlsson, A & M. Wedelin. 1997. Storfjärilar i Skåne 1996. – FaZett 10:1-11.
Osthelder, L. 1925-1932. Die Schmetterlinge Südbayerns und der angrenzenden nördlichen Kalkalpen I. Teil Die Grossschmetterlinge. – Beilage zum 15. Jahrgang der Mitt.münch.ent Ges.:1-598.
Palmqvist, G. 1989. *Cryphia erepricula* (Lepidoptera, Noctuidae) tillfälligt funnen i Sverige. – Ent. Tidskr. 110:117-119.
Palmqvist, G. 1997. Intressanta fynd av storfjärilar (Macrolepidoptera) i Sverige 1996. Ent. Tidskr. 18:11-27.
Rákósy, L. 1996. Die Noctuiden Rumäniens. Kataloge des Oberösterreich Landesmuseums Neue Folge Nr. 105 (Stapfia 46).
Rich, O.Th. 1967. *Hypena lividalis* (Hb.) – ny art for Danmark. – Lepidoptera. Ny serie band 1:71-72
Skou, P. 1984. Nordens Målere. København & Svendborg. Fauna bger & Apollo bger.

- Skou, P. 1991. Nordens Ugler. Stenstrup 1991. Apollo books.
- Svensson, I. 1967. Förändringar i Sveriges storfjäril-fauna senaste tioårsperiod. Opusc. Ent. 32. Lund.
- Saabye, K. 1972. *Melanthia procellata* Den. & Schiff. ny for Danmark. (Lep. Geometridae). – Ent. Meddr. 40:21-23
- David Agassiz, England, brev 21.11.1996
- Stoyan Beshkov, Bulgarien, brev 24.1.1997
- Ken Bond, Irland, brev 28.11.1996
- Christian A. Gibeaux, Frankrike, brev 21.11.1996
- Wolfgang Heinicke, Tyskland, brev 7.12.1996
- Povilas Ivinskis, Litauen, brev 5.12.1996

- Josef Jaros, Tjeckien, brev 2.12.1996
- Werner Kraus, Tyskland, brev 8.12.1996
- Sergiu Mihut, Rumänien, brev december 1996
- Edward Palik, Polen, brev 6.12.1996
- Willy De Prins, Belgien, brev 20.11.1996
- Jan Patočka, Slovakien, brev 25.11.1996
- Axel Schmidt, Tyskland, brev 4.12.1996
- Ivars Sulcs, Lettland, brev 24.11.1996
- P. Trematerra, Italien, brev 28.11.1996
- Antonio Vives, Spanien, brev 22.11.1996
- Rob de Vos, Nederländerna, brev 16.12.1996
- Steven Whitebread, Schweiz, brev 23.11.1996

Nytt om vandrande pinnar

Seown-Choen, F., 1997. *A Guide to the Stick & Leaf Insects of Singapore*. Singapore Science Center (Science Center Road, Singapore 609081). 160 sidor, 5 svartvita illustrationer, 122 färgillustrationer. Format: 10 x 15 cm. Inbunden, ISBN 981-00-8628-8, cirkapris GBP 4,50 (5.15 Singporedollar)

Totalt innehåller ordningen Phasmida cirka 2500 beskrivna arter av vandrande pinnar och vandrande blad. Det finns i dagsläget ingen övergripande litteratur över arterna utan man är hänvisad till vad man skulle kunna rubricera som faunistiska fragment. Således är det nu med glädje vi kan välkomna en monografi över arterna förekommande i Singapore.

Bokens första tredjedel tar upp allmänna aspekter, såsom anatomi och morfologi, försvars-beteende, parning, reproduktionsbeteende, ägg-läggning, äggens morfologi, tillväxt, folkstro i Asien och odling av arterna. De resterande två tredjedelarna beskriver det 40-tal arter som förekommer i Singapore. Här avbildas de vuxna djuren och äggen, som är systematiskt viktiga hjälpmedel. Vidare lämnas information om vetenskapligt namn, trivialnamn, allmän beskrivning, geografisk förekomst och näringsväxt i fångenskap. Boken avslutas med en liten ordlis-

ta, några litteraturreferenser i urval, adress till sällskap som sysslar med dessa djur och ett artregister.

Bokens allmänna inledning är en trevlig presentation av ordningen för den som vill veta litet mer om dessa insekter. Vad man bör ha i åtanke gällande odlingstipsen så är de skrivna utifrån klimatet i Singapore och måste omvandlas till artificiella betingelser i burar hos oss. Den systematiska delen är god hjälp för den som har material från Singapore eller angränsande områden att sortera. Bilderna är av god kvalitet, och det är pittoreskt när författarens små barn poserar med jättelika vandrande pinnar klängande på sig - det ger en uppfattning om vilka stora insekter de faktiskt är. Måhända hade dock vissa av äggen tjänat på att visas i förstoring. Således blir mitt slutomdöme att det är en mycket trevlig bok som rekommenderas, dels för dem som vill ha en trevlig introduktion till dessa insekter, dels för dem som har materiel från Singaporeregionen.

Langlois, F. & Lelong, P., 1997. *Phasmatodea de Guadeloupe*. (kan beställas från: P. Lelong, Le Ferradou No. 3, F-31570 Ste. Foy d'Aigrefeuille, Frankrike). 100 sidor, 39 svartvita illustrationer, 2 svartvita planscher. Format: 21,0 x 29,5 cm. Häftad, ISBN, pris FF 100:-.